

MANSEL'İN ARDINDAN

ULUĞ İĞDEMİR

18 Ocak 1975 de İstanbul Üniversitesi ve Türk Tarih Kurumu, uluslararası çapta değerli bir üyesini, bizler büyük bir dost yitirdik.

Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel, gerçekten yeri doldurulamayacak bir bilgindi. O, kendi alanında olduğu kadar, geniş tarih ve genel kültürü ile de örnek bir insandı. Eserlerinin ve araştırmalarının sayısı iki yüzü aşmakta idi.

Ben kendisini İstanbul Üniversitesi'nin yeniden kurulduğu yıllarda tanıdım. O zaman İstanbul Arkeoloji Müzeleri Genel Müdür Yardımcısı idi. Daha sonra Üniversitemizin ilk doçentleri arasında yer aldı.

Türk Tarih Kurumu —daha Kurum üyesi olmadan— onu 1935 Eylül'ünde Leningrad'da toplanan III. İran Sanat ve Arkeolojisi Kongresi'ne göndermişti. Arkadaşları rahmetli Şemsettin Günaltay, rahmetli Celâl Esat Arseven ve Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı idi.

Mansel 20 Nisan 1938 de Türk Tarih Kurumu'nun aslı üyeliğine seçildi. Onun Kurum çalışmalarına katılması 1936 da Trakya tümülüslerinde Kurum adına yaptığı kazılarla başlar. Bu kazılarda Trak'lara ait çok güzel eserler meydana çıkarmıştı. Atatürk ölümünden pek az önce bu eserleri görmek istemiş, müzeden Dolmabahçe'ye getirilen parçaları incelemiş, bunlardan, üzerinde leylekle tilki masalını canlandıran bir yüzüğü parmağına takarak hayranlığını belirtmişti. Mansel Trakya kazılarına dört yıl devam ettikten sonra aynı zamanda 1938 de rahmetli Aziz Ogan'la birlikte Küçükçekmece'deki Regiyon şehrinde çalışmaya başlamış, 1943 de Mudanya Kubbeli Mezarını açmış, aynı yıl Antalya Bölgesinde arkeolojik araştırmalar yapmıştır. Mansel 1946'da Perge'de, 1947'de Side'de asıl büyük kazılarına başlamış, bu arada 1952'de İstanbul'da Fikirtepe kazısına başkanlık etmiştir. Mansel'in en son katıldığı kazı 1974 Perge kazısıdır.

Mansel'in büyük özelliklerinden en başta geleni üzerine aldığı işi büyük bir titizlikle en iyi biçimde ve en bilimsel yönde başarıya

ulaştırmasıydı. Zaman zaman sağlık durumunda aksaklıklar olmasına rağmen, kazılarını hiç ara vermeden sürdürmüş, ayrıca bunların bilimsel raporlarını zamanında yayınlamaya büyük özen göstermiştir.

Bir editör olarak onun çok beğendiğim ve takdir ettiğim bir yanı da kitaplarına ve makalelerine biçim ve fikir yönünden en son şeklini verdikten sonra baskıya göndermesi, bir virgül hatası dahi yapmaması, provalarını zamanında okuyup geri göndermesi, yazılarında açık ve seçik bir üslup kullanması, edebiyattan, lüzumsuz sıfatlardan çekinmesidir.

Ölümünden bir hafta önce, 10 Ocak 1975'de bana yazdığı son mektubunda korkunç sonucu sanki sezmiş gibi şöyle diyordu:

“Bizim Side kitabından hiç ses seda yok. Harf, döküm vesaire çok iyi ama acaba kitabı görebilecek miyim diye içimde bir kuruntu var. Vakıa sıhhatim, ufak tefek arızalardan sarfınazar, fena değil; fakat malûm ya kalp rahatsızlıkları önceden haber vermeksizin ani hamleler şeklinde gelir. Nitekim bizim mimar Refik Bey böyle bir kriz sonunda vefat etti. O da tabii ayrı bir üzüntü kaynağı oldu.

Side ve Perge'de son 15 yılda yapılan kazılar için mufassal ve bol resimli bir rapor hazırlıyorum. Daha önce 1958 raporunun bir devamı olacak.”

Ne yazık ki bu raporu yazma olanağını bulamadı. Ama Side kitabını onun istediği gibi özenle çıkarmak benim en kutsal görevim olacaktır.

Onu son görüşüm 1974 Ağustos'undadır. Paşabahçe'deki tarihî yalının şemsiye biçimindeki güzel çınarları altında denize karşı oturmuş saatlerce görüşmüştük. Beni -bütün ısrarlarıma rağmen- bahçe kapısına kadar geçirirken, birkaç dakika daha görüşmüş oluruz, diyor ve şöyle dert yanıyordu :

“Sokağa çıkmaya çekiniyorum, içimde bir yerde düşüp kalamam korkusu var.”

Gerçekten kalbindeki rahatsızlık onu çok tedirgin etmişti. En ufak şeyden vehme kapılıyordu. Nitekim Türk Tarih Kurumu Kollarının Sonbahar'da Ankara'da yaptığı toplantıya da bu yüzden katılma cesaretini gösterememişti.

42 yıl küçük bir kırgınlığa düşmeden yürüttüğümüz dostluğumuzun bu acı sonuçla bitmesi yaşantımın en yıkıcı olaylarından biri olmuştur.

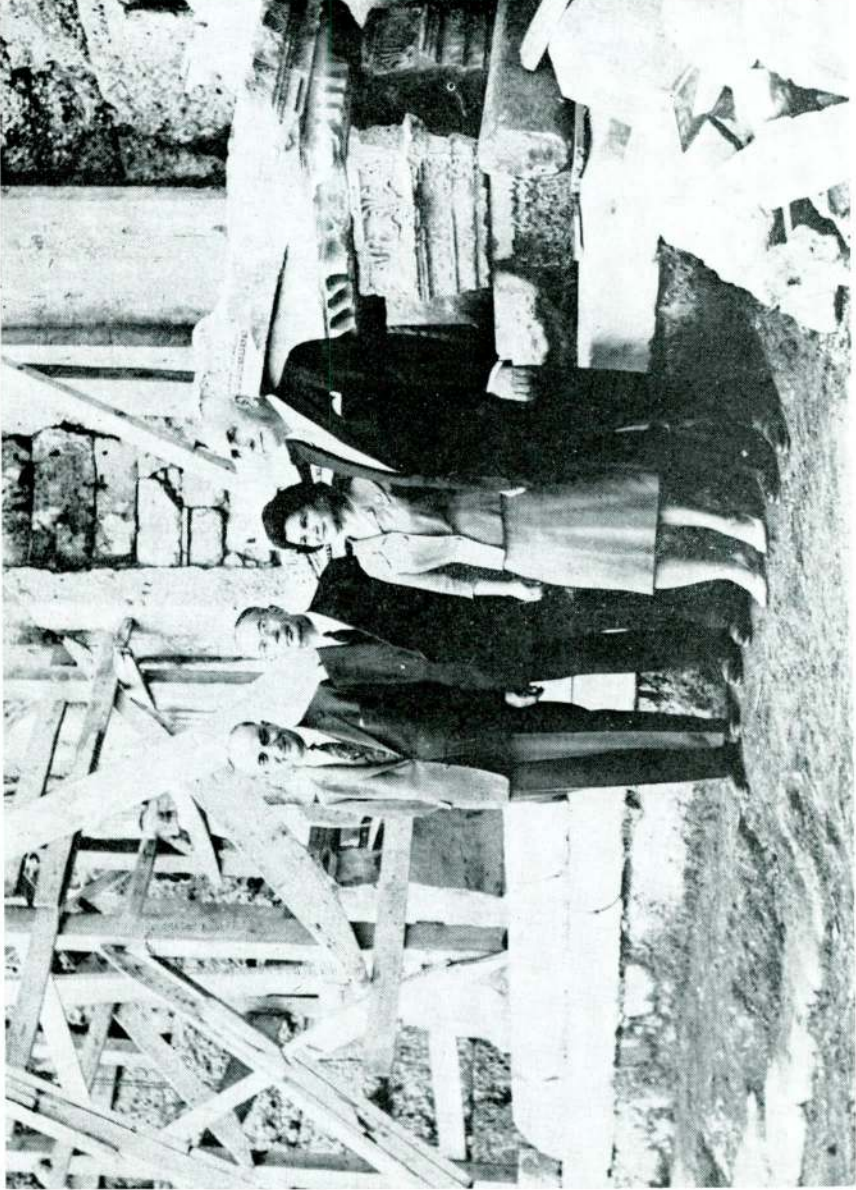
Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel
(1905-1974)

U. İğdemir

Mansel ve İğdemir Side'de (21 Ekim 1962)

U. İğdemir

21 Ekim 1962 de Side'de (Soldan Sağa: İğdemir, Mansel, Dr. Jale İnan ve Side Müzesini yapan Ragıp Devres)

